

Jan Šedivý

Aplikace dat z projektu CIVICUS na rekonstrukci Tocquevillova odkazu

2010, Tereza Pospíšilová, oponentka

Nápad využít data z projektu Index občanské společnosti (CSI) pro empirické nasycení Müllerovy teoretické koncepce je velmi dobrý, ale zároveň je to cesta hodně riziková. Riziková proto, že Index občanské společnosti měl vlastní teoretickou koncepci (byť ta do zprávy Vajdové prosvítá jen okrajově, je obsažena v knize Anheier 2004). Index a jeho dimenze a subdimenze jsou vedeny jiným cíli a vyjadřují něco jiného, než Müllerovo schéma. Kontrapozice obou schémat je možná, je však těžké udržet zacházení s oběma přístupy na rovině, kdy je to ještě smysluplné a přínosné. Jan Šedivý si byl vědom rizik (distancuje se od prosté komparace apod.) a celkem je také zvládl, i když ne stoprocentně.

Jedním z problémů, který student hlouběji nerozebírá, je rozlišení „dat“ z Indexu na empirická data (primární nebo sekundární zdroje projektu) a na hodnocení, vyprodukovaná poradní skupinou projektu na základě metodiky CIVICUSu. Student přebírá právě hodnocení (skóre 0-3), nikoli empirická data, což by mělo být v práci důrazněji řečeno. Vytrhává se tak již poněkud subjektivní hodnocení z rámce původního projektu a přenáší se do jen vzdáleně souvisejícího schématu, kde je jeho smysl ještě menší. Navíc přesto, že se student distancuje od komparace, nakonec obě schémata a jejich hodnoty srovnává a hodnotí (např. zda je správné „optimistické“ hodnocení Indexu ve světle nově vzniklého hodnocení apod.)

Zadruhé, vzhledem k tomu, že jsou obě schémata odlišná, bylo by podle mně správnější nepostupovat po dimenzích a subdimenzích původního schématu (diamantu CSI), ale naopak se snažit od původní struktury co nevíc oprostit a držet se těch nejmenších jednotek, tedy indikátorů. Předpokládali bychom přitom, že tyto základní stavební jednotky původního schématu jsou snad nejméně „zasažené“ původní koncepcí a proto nejvhodnější pro dosažení do koncepce nové. U každého indikátoru zvláště (nehledě primárně na subdimenzi či dimenzi) bychom potom posoudili, zda je relevantní pro některou z nových dimenzí nebo relevantní není.

Přestože teoretické zázemí práce je dobré, myslím si, že by mělo být detailněji a více vlastními slovy vysvětleno Müllerovo schéma (s. 15). Třeba vertikální a horizontální osy jsou popsány každá jen jednou nebo dvěma větami, ocitovanými z článku Müllera. Vzhledem k tomu, že to je příprava pro jádro práce, uvítala bych detailnější výklad vlastními slovy studenta. Jinak má čtenář, který sám není podrobněji obeznámený se schématem, problém sledovat nebo vůbec posoudit správnost následného posuzování jednotlivých subdimenzí diamantu CSI a jejich přiřazování k dimenzím Müllerova schématu.

Celkově bych uvítala spíš přístup, kdy by se kontrapozicí obou schémat v první řadě ukázaly teoreticky nedostatky diamantu CSI z hlediska generalistického přístupu Müllera (a případně jejich důsledky promítnuté v hodnocení), než přebírání hodnotících skóre a jejich prostá aplikace na nové schéma. O konkrétní hodnoty/skóre by podle mě v této práci mělo jít až na posledním místě.

V části, kde student přiřazuje původní hodnocení do nových dimenzí, mi připadá zajímavé, jak v mnoha jinak zaměřených indikátorech nachází integrační funkci. Zároveň si tím však v některých případech nejsem moc jista a uvítala bych detailnější diskusi. Nesouhlasím potom s tím, že by legitimační funkce nebyla v původním schématu obsažena. Indikátor 3.1.2 se vztahuje k tomu, jestli OS podporuje demokracii – tedy stávající režim; vidím v tom

legitimizační funkci. Dále si myslím, že stejně jako bere student jako indikátor legitimizační funkce účast na volbách, mohl by tam počítat třeba také účast organizací OS na dialogu se státem (2.6.2). A konečně v dimenzi Vliv jsou některé indikátory, které by se daly vnímat jako participace, a to 4.5.1 nebo empowerment (4.4.3 a 4.4.4) - je jednoznačné, že nejde o empowerment proti státu?

Bakalářskou práci hodnotím jako **velmi dobrou**. Výborná práce by podle mně musela pracovat důkladněji s teoretickým zázemím Indexu OS (najít si Anheiera 2004, i když připouštím, že v rámci zprávy Vajdové je to snadno přehlednutelné) nebo systematičtěji pracovat s jednotlivými indikátory a přesvědčivěji je přehodnotit podle nových dimenzí.

Dílní body:

- 1) Proč autor cituje v uvozovkách, kdo realizoval projekt Index OS (s. 16), nebo popis projektu?; vhodnější by byla parafráze.
- 2) Nechybí anotace?
- 3) Tabulka 5 na s. 35: nutno vysvětlit, co jsou to „hlavní“ volby, protože nejde o nějaký daný odborný pojem. Třeba v pozn. pod čarou u jednotlivých zemí uvést název voleb (vedle voleb do poslanecké sněmovny mohlo jít teoreticky i o volby do senátu nebo o prezidentské volby) a rok konání.
- 4) Není mi jasné, jak se od skóre 1-3 v tab. 6 (skóre přiřazeno k intervalu procent účasti ve volbách) došlo k hodnocení 1,9 nebo 1,8 v tabulce 5. Kromě toho pozor, v Indexu byla škála skóre 0-3, ne 1-3.
- 5) Na začátku práce se píše, že se bude vycházet z knihy Müllera (Češi a OS), ale nakonec se vychází spíše z jeho článku (2003).